Konstitutionsutskottets betänkande

1980/81:5

om vissa kyrkliga frågor

I detta betänkande behandlas motionerna 1979/80:456, 766, 769, 1050 och 1559. I motionerna tas upp följande frågor: stat–kyrka-förhållandet, jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan, lagen (1957:577) om prästval, val av kyrkvärd samt frågor som hör samman med begravning av invandrare.

Stat–kyrka-frågan

Motionen

I motionen 1979/80:769 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs att riksdagen begär hos regeringen att ett förslag om kyrkans skiljande från staten skyndsamt framläggs.

Beträffande motiveringen hänvisas till motionstexten.

Frågans nuvarande läge

Sedan lång tid har det pågått ett mycket omfattande utredningsarbete beträffande förhållandet mellan staten och svenska kyrkan. 1958 års utredning kyrka–stat hade karaktären av expertutredning. Dess 1968 avslutade arbete låg till grund för de överväganden som gjordes av den parlamentariskt sammansatta 1968 års beredning om stat och kyrka. Beredningen lade år 1972 fram sitt slutbetänkande. Beredningens förslag blev föremål för en omfattande remissbehandling.

I mars 1973 gav den dåvarande regeringen till känna att en samlande lösning inte kunde uppnås och att regeringen inte avsåg att lägga fram proposition med anledning av beredningens förslag.

Hösten 1973 tillkallade ärkebiskopen en särskild arbetsgrupp bestående av representanter för bl. a. vissa kyrkliga organisationer och grupper med uppgift att söka få till stånd vissa reformer beträffande svenska kyrkans organisation.

Efter kontakter mellan den kyrkliga arbetsgruppen och den dåvarande kyrkoministern inleddes i februari 1975 överläggningar om stat–kyrka-frågan mellan ärkebiskopen och hans arbetsgrupp och företrädare för staten. Överläggningarna skulle avse frågan om vilka möjligheter det fanns att förverkliga de grundläggande principer som 1968 års beredning föreslagit med beaktande av de synpunkter som framförts i remissyttranden över beredningens förslag. Målet skulle vara att nå fram till samlande lösningar

som accepteras av deltagarna och dem deltagarna företräder. Arbetet skulle inte avse några allmänna principdiskussioner i stat–kyrka-frågan utan inriktas på praktiska lösningar. Vid sidan av det gemensamma arbetet skulle genom de kyrkliga deltagarnas försorg pågå en inomkyrklig organisationsutredning.

Deltagarna i stat–kyrka-överläggningarna presenterade sitt förslag i januari 1978. Förslaget innebar att förhållandet mellan staten och svenska kyrkan skulle ändras den 1 januari 1984. Vid denna tidpunkt skulle enligt förslaget den nuvarande författningsregleringen av svenska kyrkan upphöra. Samtidigt avsågs en ny lag om svenska kyrkan träda i kraft. Regleringen av kyrkans organisation och verksamhet föreslogs i övrigt ske genom interna stadgar som förutsattes bli antagna av kyrkomötet före relationsändringen. Enligt förslaget skulle huvudmannaskapet för begravningsverksamheten överföras till kommunerna vid relationsändringen. Svenska kyrkans församlingar och samfälligheter skulle ges en lagfäst rätt att mot ersättning från kommunerna fortsätta att förvalta vissa begravningsplatser. Den kyrkliga egendom som sedan gammalt är underkastad särskilda rättsregler föreslogs bli sammanförd till stiftelser som skulle förvaltas av kyrkliga organ. Härigenom skulle äganderätten till denna egendom säkerställas för kyrkan. Den fria församlingskommunala egendomen skulle förbli församlingarnas egendom. Ett särskilt databaserat system för församlingsregistrering skulle enligt förslaget byggas upp när folkbokföringen fördes över till borgerligt organ. Staten skulle tillhandahålla personuppgifter som församlingarna behöver för registrering av sina medlemmar. Församlingarnas beskattningsrätt skulle upphöra men staten biträda med uppbörd av kyrkoavgift. Genom årliga statsbidrag föreslogs staten stödja kyrkans verksamhet. En del av bidraget skulle reserveras för utjämning av de olikheter i ekonomisk bärkraft som finns inom skilda delar av landet. En annan del skulle reserveras för att trygga de pensionsåtaganden gentemot personalen som finns vid relationsändringen.

I förslaget uttalades att det var fråga om en helhetslösning som var avsedd att ligga till grund för principbeslut i stat–kyrka-frågan. Förslaget krävde ett fortsatt mera detaljbetonat expertarbete på både statens och kyrkans sida.

Efter remissbehandling av stat–kyrka-förslaget beslöt den förra regeringen att inhämta kyrkomötets yttrande över förslaget och remissyttrandena. Kyrkomötet sammanträdde i början av år 1979. Med röstetalen 54 mot 42 uttalade sig kyrkomötet för ett bevarat samband mellan staten och kyrkan. Mötet förordade samtidigt inomkyrkliga reformer och tillsatte en utredningsnämnd för att utarbeta och lägga fram förslag om kyrkans organisation på stifts- och riksplan. Utredningsnämnden framlade hösten 1979 ett preliminärt betänkande om kyrkans framtida organisation. Nämnden har sänt betänkandet på remiss till bl. a. vissa kyrkliga organ. Nämnden avser att före nästa kyrkomöte ta ställning till de förslag som nämnden skall framlägga till

detta kyrkomöte.

Efter kyrkomötets behandling av stat–kyrka-frågan förekom överläggningar mellan de politiska partierna angående stat–kyrka-frågans fortsatta handläggning. Enligt vad den förra regeringen uttalade i en efter överläggningarna utfärdad kommuniké skulle stat–kyrka-frågan handläggas vidare i syfte att vinna den bredare enighet i frågan som regeringen ansåg önskvärd.

Vid regeringssammanträde den 23 augusti 1979 beslöts direktiv (Dir. 1979:1025) för en utredning om kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning m. m. Utredningen (Kn 1979:06) skall komplettera det redan utförda utredningsarbetet i stat–kyrka-frågan genom att belysa några kompletterande frågor som aktualiserats under senare tid och som kan behöva undersökas för att stat–kyrka-frågan skall kunna föras vidare. Det gäller främst kyrkomötets medverkan vid stiftande av kyrkolag och vissa krav på reformer i fråga om kyrkomötets befogenheter och sammansättning. Enligt direktiven bör kommittén (Kn 1979:06) därvid ta del av de förslag som 1979 års kyrkomötes utredningsnämnd avger och undersöka i vad mån dessa kan genomföras utan att man befäster statskyrkosystemet eller försvårar en framtida kyrkoreform.

I augusti 1979 beslöt den förra regeringen vidare att tillkalla två särskilda utredningar för att ytterligare överväga frågorna om folkbokföringen (B 1979:12; Dir. 1979:96) resp. begravningsverksamheten (Kn 1979:04). För sistnämnda utredning har inga särkilda direktiv meddelats.

Samtliga utredningar skall arbeta med inriktning på att det skall vara möjligt att 1981 kunna behandla stat–kyrka-frågan i såväl riksdag som kyrkomöte. De tre utredningarnas arbete pågår fortfarande men samtliga väntas avsluta sitt arbete omkring årsskiftet 1980-1981.

Vid riksmötet 1979/80 behandlade riksdagen ett antal motioner som avsåg stat-kyrka-frågan. I motionerna yrkades att riksdagen skulle ta ställning i den ena eller andra riktningen i denna fråga. I sitt i november 1979 avgivna betänkande över motionerna (KU 1979/80:17) förordade utskottet att riksdagen i avvaktan på resultaten av det kompletterande utredningsarbetet i frågor i anslutning till stat–kyrka-problematiken inte skulle ta ställning i sak till de framställda yrkandena. Utskottet föreslog att de ifrågavarande motionerna skulle förklaras besvarade med vad utskottet anfört om frågornas fortsatta handläggning.

Riksdagen följde utskottet.

En fylligare redogörelse för stat–kyrka-frågans tidigare behandling finns i utskottets betänkanden KU 1976/77:39 och KU 1979/80:17. I det sistnämnda betänkandet återges bl. a. direktiven för utredningarna om kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning m. m. samt om folkbokföringens framtida organisation.

Jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan

Motionen

I motionen 1979/80:1559 av Anna Eliasson m. fl. (c) hemställs "att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utredningsarbetet om jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i kyrkan skall inriktas på att all diskriminerande behandling av kvinnor i samband med prästutbildning, prästvigning och tjänsteutövning skall upphöra och att kvinnans lagstadgade lika rätt till prästtjänst fullt ut skall genomföras".

Beträffande motiveringen hänvisas till motionstexten.

Frågans nuvarande läge

Beträffande frågans förhistoria och tidigare behandling hänvisas till framställningen i utskottets betänkande KU 1977/78:48.

Våren 1978 behandlade riksdagen motioner som tog upp vissa frågor rörande den 1958 beslutade och sedan den 1 januari 1959 i svenska kyrkan gällande ordningen att man och kvinna har lika behörighet till prästerlig tjänst. Med anledning av motionerna uttalade riksdagen i enlighet med vad utskottet (KU 1977/78:48) föreslagit att hinder inte får läggas i vägen för ett fullt genomförande av 1958 års reform. Riksdagen gav regeringen till känna att den uppmärksamt borde följa det pågående arbetet inom den svenska kyrkan på hithörande område och ta de initiativ som regeringen finner erforderliga för att säkerställa att 1958 års reform helt slår igenom i kyrkans liv.

Med anledning av riksdagens uttalande begärde den dåvarande regeringen att 1979 års kyrkomöte skulle yttra sig över ett av regeringen framlagt förslag till lag om jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan. Kyrkomötet antog för sin del ett lagförslag enligt vilket kvinnor och män har lika behörighet att antas till präster i svenska kyrkan och lika rätt att tjänstgöra som präster inom kyrkan. Med röstetalen 59 mot 37 uttalade kyrkomötet vidare att det förslag till regler för samarbetet inom svenska kyrkan som biskopsmötets samrådskommitté hade lagt fram bör vara vägledande för behandlingen av uppkommande problem på området. Minoriteten stödde ett annat alternativ av innebörd att samrådskommitténs regler skulle gälla endast för dem som prästvigts före den 1 juli 1983.

Vid partiöverläggningar efter kyrkomötets avslutande framkom att riksdagen kunde väntas avvisa det lagförslag som kyrkomötet hade antagit. Eftersom det är fråga om kyrkolag fordras för positivt beslut enighet mellan riksdagen och kyrkomötet. Den förra regeringen konstaterade i detta läge att förutsättningar f. n. saknades för att lösa frågan. För detta krävdes ett nytt kyrkomöte. Med hänsyn till vad som hade framkommit vid frågans dittillsvarande behandling var det enligt regeringens mening inte realistiskt

att inrikta sig på en förnyad kyrkomötesbehandling före hösten 1981.

Den förra regeringen beslöt i juni 1979 att tillkalla en särskild utredare för att se över frågan om jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan. Utredaren – statssekreteraren i kommundepartementet, Elisabeth Palm – skall enligt direktiven* (Dir. 1979:75) fortlöpande följa utvecklingen inom svenska kyrkan och förhållandena i de olika stiften. Utredaren skall ta fram faktamaterial och utarbeta förslag till en lagteknisk lösning för kvinnoprästfrågan. På utredaren skall också ankomma att överväga en av 1979 års kyrkomöte aktualiserad fråga om ändrade regler för upplåtande av kyrkorum. Utredarens arbete skall bedrivas i nära kontakt med de politiska partierna. En referensgrupp med företrädare för dessa har också knutits till utredaren.

Avsikten med den nya utredningen i kvinnoprästfrågan (Kn 1979:02) är enligt direktiven att komma vidare med frågans lösning med inriktningen att ny riksdags- och kyrkomötesbehandling skall vara möjlig år 1981. Utredningen beräknas vara färdig med sitt arbete i huvudfrågan omkring årsskiftet 1980-1981.

Vid 1979/80 års riksmöte behandlades två motioner i kvinnoprästfrågan, som till sin allmänna inriktning överensstämmer med den nu aktuella motionen.

Utskottet (KU 1979/80:17) hänvisade till kvinnoprästutredningen och uttalade att enligt de för utredaren gällande direktiven skall de i motionerna upptagna frågorna övervägas av utredaren som ett led i utredningsarbetet. Utskottet erinrade om att riksdagen år 1978 – i enlighet med vad utskottet föreslagit – uttalade att hinder inte får läggas i vägen för fullt genomförande av 1958 års reform. Något nytt riksdagsinitiativ i detta läge var enligt utskottet inte nödvändigt. På utskottets hemställan förklarade riksdagen motionerna besvarade med vad utskottet anfört.

Lagen om prästval

Motionen

I motionen 1979/80:766 av Per Olof Håkansson m. fl. (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär en översyn av lagen (1957:577) om prästval.

Motionärerna uttalar att lagen om prästval innehåller många stadganden som inte är acceptabla eller som står under debatt. Som exempel anför de bestämmelserna om förslag till ledig tjänst, särskilt de villkor i fråga om ålder och tid för innehav av tidigare tjänst som förekommer i sammanhanget. Vidare pekar de på valreglerna. Enligt motionärerna är dessa för många stötande, bl. a. med hänsyn till de synnerligen effektiva spärreglerna och de små möjligheter till ombudsröstning som medges.

*Direktiven återges i KU 1979/80:17.

Lagen om prästval

Bestämmelser om prästval finns i första hand i den som kyrkolag antagna lagen (1957:577) om prästval. Ytterligare bestämmelser finns i prästvalsförordningen (1958:261). Lagen har ändrats vid flera olika tillfällen i den ordning som gäller för kyrkolag.

Prästvalslagen innehöll ursprungligen åtskilliga bestämmelser om särskilda villkor för behörighet till tjänst som domprost, kyrkoherde eller komminister. Genom lagändring 1975 föreskrevs i 7 § prästvalslagen att regeringen meddelar bestämmelser i detta hänseende. Sådana bestämmelser intogs därefter i prästvalsförordningen.

Om förfarandet vid prästval finns bestämmelser i 28 och 29 §§ prästvalslagen. Huvudregeln är att rösträtt fordrar personlig inställelse vid valförrättningen. Make får dock genom fullmakt överlåta sin rösträtt till andre maken. Förhandsröstning, poströstning eller rätt för sjuka m. fl. att rösta genom valsedelsförsändelse förekommer sålunda inte vid prästval.

Kyrkomötesframställningar

Frågan om tillsättning av ordinarie församlingsprästerliga tjänster har varit under behandling vid de tre senaste kyrkomötena. *1968 års kyrkomöte* beslöt att hänskjuta frågan till sin utredningsnämnd. Med anledning av utredningsnämndens betänkande och i anslutning därtill väckta motioner beslöt *1970 års kyrkomöte* att anhålla om skyndsam utredning om och förslag till sådana ändringar i gällande författningar rörande tillsättning av ifrågavarande tjänster att bl. a. myndighetstillsättningen av sådana tjänster utvidgas, en decentralisering av tillsättningsförfarandet till domkapitlen kommer till stånd, församlingsinflytandet bibehålls genom att kyrkorådet bereds tillfälle att yttra sig om de sökande i de fall då ledigbliven tjänst inte skall tillsättas genom val samt det nuvarande församlingsinflytandet vid tillsättning av domprosttjänst kompletteras med ett visst stiftsinflytande. Regeringen beslöt den 6 mars 1975 att lämna kyrkomötets framställning utan åtgärd.

Med anledning av tre i ämnet väckta motioner beslöt *1975 års kyrkomöte* att hos regeringen anhålla om skyndsam utredning om och förslag till sådana ändringar i gällande författningar rörande tillsättning av ordinarie församlingsprästerliga tjänster att de i kyrkolagsutskottets betänkande KLU 1975:8 anförda synpunkterna tillgodosågs. I detta betänkande förordades bl. a. att prästval i regel skulle ersättas med yttrande av församlings kyrkoråd samt att domkapitel borde vara tillsättningsmyndighet för alla kyrkoherde- och komministertjänster med undantag för domprosttjänsterna. I fråga om de sistnämnda borde enligt utskottet ett vidgat stiftsinflytande komma till stånd.

1975 års kyrkomötes skrivelse är enligt regeringens skrivelse 1979:4 till 1979 års kyrkomöte alltjämt beroende på prövning.

Även vid *1979 års kyrkomöte* väcktes motioner om tillsättningen av församlingsprästerliga tjänster. Kyrkolagsutskottet (KLU 1979:19) uttalade att det delade den av 1975 års kyrkomöte och motionärerna uttryckta meningen att nuvarande ordning för tillsättning av församlingsprästerliga tjänster var otillfredsställande och att en ändring var i hög grad sakligt påkallad. Inom utskottet hade särskilt framhållits det otillfredsställande i nuvarande regler vid tillsättning av domprosttjänst, där ett val i domkyrkoförsamlingen mellan tre kandidater mycket väl kunde följas av en utnämning av en person utanför förslaget. Även i övrigt ansåg utskottet att de synpunkter som framförts av 1975 års kyrkolagsutskott och då godtagits av kyrkomötet alltjämt var bärande. Med bifall till kyrkolagsutskottets hemställan anhöll 1979 års kyrkomöte hos regeringen att en sådan utredning om tillsättningsförfarandet för ordinarie församlingsprästerliga tjänster, som 1975 års kyrkomöte anhållit om, måtte tillsättas och att förslag om ändrad författningsreglering på området skulle föreläggas nästkommande kyrkomöte. Regeringen har ännu inte fattat beslut med anledning av framställningen.

Val av kyrkvärd

Motionen

I motion 1979/80:1050 av Anita Persson (s) hemställs att riksdagen beslutar anta nedanstående förslag till ändring av 54 § första stycket lagen om församlingsstyrelse:

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
Kyrkvärdar väljas av kyrkorådet bland *ledamöterna och suppleanterna i rådet för den tid de blivit valda till ledamöter eller suppleanter.*	Kyrkvärdar väljas av kyrkorådet bland *församlingens medlemmar.* *Kyrkvärdar väljas för tid som sammanfaller med den tid ledamöter och suppleanter i kyrkoråd blivit valda.*

Motionären uttalar att det i vissa församlingar är svårt att utse kyrkvärdar med hänsyn till att uppdraget binder till tjänstgöring i kyrkan varje eller varannan söndag. Skiftarbetare och de som arbetar på schemalagd arbetstid kan på grund av arbetstidens förläggning ha svårigheter att åta sig uppdrag som kyrkvärd. Om kyrkvärdar kunde utses inom församlingen utan bundenhet till kyrkorådets ledamöter och suppleanter skulle det bli möjligt för flera personer att åta sig sådant uppdrag. Antalet kyrkvärdar skulle då kunna utökas.

Gällande rätt

I 54 § första stycket lagen (1961:436) om församlingsstyrelse stadgas, att "kyrkvärdar väljas av kyrkorådet bland ledamöterna och suppleanterna i rådet för den tid de blivit valda till ledamöter eller suppleanter".

Om kyrkorådets sammansättning stadgas i 44 § nämnda lag. Kyrkoherden är självskriven ledamot. Övriga ledamöter jämte suppleanter för dem väljs av kyrkofullmäktige eller, där sådana inte finns, av kyrkostämman till det antal, som bestäms av fullmäktige eller stämman. Antalet ledamöter, kyrkoherden inräknad, må emellertid ej underskrida fem. Mandatperioden är enligt 46 § tre år.

Kyrkvärdarnas antal är inte bestämt i lag. Om deras uppgifter finns endast enstaka författningsbestämmelser. Enligt vissa stadganden i kyrkolagen har de bl. a. skyldighet att på altaret framsätta vin och oblater vid nattvardsgång samt att närvara vid biskopsvisitation och kyrkoherdeinstallation. Genom kungörelsen (1942:929) angående vården av vissa kyrkliga inventarier har de vidare ålagts att jämte kyrkoherden löpande tillse, att kyrkans kulturhistoriskt värdefulla inventarier väl vårdas.

Historik

Kyrkvärdsinstitutionen har mycket gamla anor, medan kyrkorådet är en relativt sen företeelse i den kyrkliga självstyrelsens historia. Under medeltiden förvaltades sålunda kyrkans medel av de två kyrkvärdarna och prästen, vilka årligen avgav redovisning för sin förvaltning inför sockenstämman. Kring mitten av 1600-talet började kyrkoråd, vari kyrkvärdarna ingick, att växa fram. Rättslig reglering erhöll kyrkorådet först genom 1817 års förordning angående sockenstämmor och kyrkoråd. Genom 1843 års förordningar om sockenstämmor i riket, om kyrkoråd och om sockennämnder å landet omorganiserades sockenförvaltningen. Kyrkvärdarna förblev självskrivna ledamöter av kyrkorådet. Denna ställning behöll de även enligt 1862 års förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd, 23 §. Bestämmelser om val av kyrkvärdar upptogs inte förrän år 1895, då det i nämnda paragraf tillades, att "kyrkvärdar väljas för en tid av fyra år". Samtidigt infördes suppleanter för kyrkorådets ledamöter.

Kyrkvärdarnas ställning i förhållande till kyrkorådet undergick en viktig förändring genom en lagändring år 1918. I den stora rösträttspropositionen till den urtima riksdagen nämnda år (nr 34) föreslogs bl. a. den ändringen i kyrkostämmoförordningen, att kyrkvärdarnas självskrivna ledamotskap i kyrkorådet skulle upphöra. Om kyrkvärdar skulle därefter endast stadgas, att de skulle "väljas å kyrkostämma för en tid av fyra år". Några särskilda motiv utvecklades inte härför. Sedan i en motion påpekats att utanför kyrkorådet stående kyrkvärdar kunde orsaka oklarhet rörande ansvarigheten för vården av kyrkans egendom, företogs på förslag av tredje särskilda

utskottet (utl. nr 1) den ändringen i förhållande till propositionen, att kyrkvärdar skulle "väljas av kyrkorådet bland dess ledamöter för en tid av två år". För valperiodens minskning från fyra till två år anfördes inte någon särskild motivering.

Den nämnda lagändringen år 1918 innebar sålunda, att kyrkvärdarna från att tidigare alltid ha valts särskilt av församlingen och tagit plats i kyrkorådet som självskrivna ledamöter, därefter kom att väljas av och inom det av församlingen valda kyrkorådet.

I 1930 års lag om församlingsstyrelse upptogs det här berörda stadgandet som 53 § första stycket med den ändringen, att kyrkvärdar skulle "väljas av kyrkorådet bland dess ledamöter för den tid de blivit invalda i rådet" och sålunda inte längre för viss bestämd tid. I denna riktning hade redan de sakkunniga uttalat sig, vilka i slutet av år 1922 framlade betänkande med förslag till lag om församlingsstyrelse m. m. (SOU 1923:4, s. 228). Det framhölls där, att 23 § kyrkostämmoförordningen skulle kunna tolkas så, att en kyrkorådsledamot kunde komma att fungera som kyrkvärd även efter det att han upphört att vara ledamot av rådet. Olämpligheten därav låg enligt de sakkunniga i öppen dag, då kyrkorådet var ansvarigt för den egendom, som kyrkvärdarna hade under sin uppsikt.

Till den nu gällande 1961 års lag om församlingsstyrelse överfördes det ifrågavarande stadgandet som 54 § första stycket med den ändringen att kyrkvärd även skulle kunna väljas bland suppleanterna i kyrkorådet. Förslag därom hade framförts av församlingsstyrelsekommittén i dess till grund för den nya lagstiftningen liggande betänkande (SOU 1957:15, s. 310). Kommittén uttalade, att gällande bestämmelse syntes i vissa fall vara alltför snäv. Av praktiska skäl kunde det befinnas lämpligt att till kyrkvärd utse annan än ledamot av kyrkorådet. Det kunde även stundom vara förenat med svårigheter att bland ledamöterna finna personer, som var villiga att åta sig uppdrag som kyrkvärdar. Med hänsyn till de uppgifter som åvilade kyrkvärdarna, borde dessa dock enligt kommitténs mening ha anknytning till kyrkorådet. Kommittén ansåg sig därför inte böra föreslå någon väsentlig utvidgning av den krets, inom vilken kyrkvärdarna måste utses, utan förordade endast den nämnda jämkningen, att även kyrkorådssuppleanter skulle kunna ifrågakomma. Kommittén uttalade slutligen, att det även utan stadgande därom var självklart, att kyrkoherden eller annan inom församlingen tjänstgörande präst inte kunde utses till kyrkvärd med hänsyn till uppdragets karaktär av lekmannauppdrag.

I den proposition till 1961 års riksdag (prop. 1961:703), varigenom förslag till lag om församlingsstyrelse framlades, uttalade departementschefen om kyrkvärdar endast, att sådana uppenbarligen skall väljas bara i de fall praktiskt behov därav föreligger, dvs. i allmänhet då kyrkorådet har att taga vård om en kyrka. Konstitutionsutskottet uttalade sig i sitt utlåtande (KU 1961:16) ej om kyrkvärdsinstitutionen.

Beslutet 1969 om förkortning av de kommunala mandatperioderna från

fyra till tre år avsåg också kyrkorådets och därmed även kyrkvärdarnas mandatperiod.

Tidigare reformförslag

I en motion *1965* begärdes sådan ändring av lagen (1961:436) om församlingsstyrelse att till kyrkvärd skulle kunna väljas förutom ledamöter och suppleanter i kyrkorådet annan särskilt lämpad person. Konstitutionsutskottet (KU 1965:16) erinrade i sitt yttrande om det samband som alltid förelegat mellan kyrkvärds- och kyrkorådsinstitutionen och fortsatte:

Intill år 1918 var kyrkvärdarna självskrivna ledamöter av kyrkorådet. Därefter har de valts av och inom kyrkorådet, varvid före den nu gällande församlingsstyrelselagens tillkomst år 1961 endast ledamöterna i kyrkorådet kunde ifrågakomma medan numera även suppleanterna är valbara. Sistnämnda utvidgning av den valbara personkretsen motiverades med att den snäva begränsningen till endast kyrkorådets ledamöter kunde vålla praktiska svårigheter. Med hänsyn till de uppgifter, som åvilar kyrkvärdarna, ansågs det emellertid, att dessa alltjämt borde ha anknytning till kyrkorådet. Möjligheten att utsträcka valbarheten ytterligare avvisades därför.

Förevarande motion åsyftar, att även personer utanför kyrkorådets krets skall kunna väljas till kyrkvärdar. Till stöd härför åberopas samma skäl, som år 1961 anfördes för den då genomförda utvidgningen av den valbara personkretsen.

Utskottet har icke funnit sådana omständigheter nu ha tillkommit, som bör föranleda ett annat ställningstagande än vid gällande lagstiftnings tillkomst.

I enlighet med det anförda avstyrkte utskottet motionen. Riksdagen följde utskottet.

I skrivelse till utbildningsdepartementet den 2 juli *1970* gjorde *Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbunds styrelse* framställning om sådan ändring av 54 § lagen (1961:436) om församlingsstyrelse att kyrkvärdar skulle kunna väljas inom en vidare personkrets än som nu är möjligt. Sedan samtliga domkapitel och kammarkollegiet hörts, varvid flertalet remissinstanser avstyrkte framställningen, lämnade *Kungl. Maj:t* densamma genom beslut den 23 mars *1973* utan åtgärd.

I en motion *1974* föreslogs att kyrkvärdar även skulle kunna väljas bland ledamöter och suppleanter i kyrkofullmäktige. Motionen bereddes av konstitutionsutskottet, som beredde *ärkebiskopen* och *Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund* tillfälle att yttra sig över motionen.

Efter hörande av övriga biskopar anförde ärkebiskopen (Olof Sundby) i ett den 29 april 1974 dagtecknat yttrande följande:

Även om jag förstår att motionärerna med sin motion i kyrkans intresse önskar vidga den grupp, ur vilken kyrkvärdar utses, anser jag dock att de motiv som anförts icke är tillräckligt starka för att ändra församlingsstyrel-

selagens § 54. Frågan kan i första hand bli aktuell i stadsförsamlingar i de större städerna, där man kanske inte har egna kyrkofullmäktige utan för sitt val då skulle få vända sig till samfällighetens kyrkofullmäktige, där församlingarna i många fall har högst två eller tre representanter. Därvid skulle den grupp, ur vilken kyrkvärdar kan väljas endast ökas med två eller tre eller i de fall, då suppleanter medräknas, fyra eller sex. I stället kan man i församlingar med flera kyrkor utse gudstjänstvärdar bland kyrkligt aktiva antingen de tillhör kyrkofullmäktige eller icke.

Jag får alltså avstyrka förslaget.

Pastoratsförbundets styrelse erinrade i yttrande den 9 maj 1974 om sin framställning till Kungl. Maj:t 1970 och upplyste att styrelsen – efter att ha tagit del av remissyttrandena i detta ärende – inte längre vidhöll sitt yrkande i saken. Vidare anförde styrelsen följande:

Styrelsen anser dock fortfarande att de i förbundets ovannämnda skrivelse angivna motiven för en lagändring kvarstår och förtjänar beaktande. Styrelsen har därför inte något att invända mot att en lagändring sker, dock får rekryteringsområdet inte begränsas till kyrkoråd och fullmäktige så som motionärerna föreslår. Cirka 1 400 av svenska kyrkans församlingar har så liten folkmängd att de saknar valda fullmäktige. Det beslutande organet är där kyrkostämman, som är lika med församlingens samtliga röstberättigade invånare.

En ändring måste ge samtliga församlingar möjlighet att bredda rekryteringsområdet; man kan inte utesluta mer än halva antalet församlingar därifrån.

Om motionen vinner riksdagens bifall hemställer styrelsen om att i sinom tid få samråda med departementet rörande lagändringens utformning.

Utskottet (KU 1974:39) erinrade i sitt yttrande om det samband som alltid förelegat mellan kyrkvärds- och kyrkorådsinstitutionen samt fortsatte:

Skäl kan enligt utskottets mening onekligen anföras för att vidga valbarheten till kyrkvärdsuppdrag utöver vad som nu gäller. Å andra sidan är det nuvarande sambandet mellan kyrkoråds- och kyrkvärdsuppdrag värdefullt ur många synpunkter.

Som motionärerna påpekat kan även med gällande valbarhetsregler den personkrets inom vilken kyrkvärdar utses vidgas genom att det beslutande organet i kyrkokommunen beslutar att höja antalet ledamöter och suppleanter i kyrkorådet. Församlingsstyrelselagen föreskriver i detta hänseende endast att antalet skall vara minst fem. Någon gräns uppåt fastställs inte.

De funktioner inom ramen för det sedvanliga gudstjänstlivet som brukar ombesörjas av kyrkvärdarna – t. ex. mottagande av gudstjänstbesökarna vid kyrkans ingång, textläsningar, frambärande av vin och oblater vid nattvardsgång, kollektupptagande – är inte förbehållna kyrkvärdar i egentlig mening. Något hinder möter således inte mot att t. ex. kyrkorådet bland kyrkligt aktiva församlingsbor utanför kyrkorådets krets utser ett antal personer att jämte kyrkvärdarna fullgöra sådana funktioner. I praktiken förekommer detta också redan nu i betydande utsträckning. Särskilt i församlingar med flera kyrkor kan det vara värdefullt att utnyttja denna möjlighet. Görs detta torde den nuvarande begränsningen av valbarheten till de egentliga kyrkvärdsuppdragen sällan behöva föranleda några olägenheter.

Frågan om kyrkvärdarnas ställning och uppgifter inom församlingen kan

komma att aktualiseras inom ramen för de överväganden som f. n. pågår på olika håll med anledning av det förslag till lösning av stat–kyrka-problematiken som 1972 framlagts av 1968 års beredning om stat och kyrka. Utskottet vill i detta sammanhang t. ex. erinra om det pågående arbetet inom den av ärkebiskopen under 1973 tillsatta arbetsgruppen för fortsatt arbete med önskvärda reformer beträffande svenska kyrkans organisation. I detta läge och med hänsyn till vad utskottet i det föregående anfört finner utskottet övervägande skäl tala för att riksdagen nu inte bör ta något initiativ till ändring i de gällande reglerna för valbarhet till kyrkvärdsuppdrag.

I ett särskilt yttrande anförde herrar Fiskesjö (c), Olsson i Edane (s) och Nordin (c) följande:

Den pågående utvecklingen har medfört att kyrkorådet i den kyrkliga kommunen kommit att spela i huvudsak samma roll som kommunstyrelsen i den borgerliga kommunen.

Ledamöter och suppleanter i kyrkorådet har därför kommit att väljas framför allt från synpunkten att de är ansvariga för den kyrkliga kommunens ekonomi och inte som tänkta innehavare av de ceremoniella uppgifter som åvilar kyrkvärdarna.

Detta har medfört rekryteringssvårigheter till kyrkvärdsuppgifterna speciellt i församlingar med flera kyrkor. Med hänsyn härtill är det motiverat att ändringar i församlingsstyrelselagen kommer till stand, så att kretsen kan vidgas så som motionärerna föreslagit.

Riksdagen följde utskottet och avslog motionen.

I två motioner *1975* väcktes ånyo frågan om vidgad valbarhet till kyrkvärdsuppdrag. Konstitutionsutskottet behandlade motionerna gemensamt med andra motioner i kyrkliga frågor, bl. a. tre som avsåg förhållandet stat–kyrka. I sitt betänkande (KU 1975/76:20) anförde utskottet att de frågor som direkt berör relationerna mellan samhälle och kyrka bör anstå i avvaktan på resultatet av de pågående överläggningarna och statsmakternas överväganden med anledning därav. Med hänvisning härtill avstyrkte utskottet motionerna. Riksdagen följde utskottet.

1979 års kyrkomöte

I en motion vid 1979 års kyrkomöte hemställdes att kyrkomötet hos regeringen skulle anhålla om förslag till sådan ändring av lagen om församlingsstyrelse att kyrkvärdar även skulle kunna väljas t. ex. bland ledamöter och suppleanter i kyrkofullmäktige.

Kyrkolagsutskottet (KLU 1979:11) avstyrkte motionen med följande motivering:

Kyrkvärdsuppdraget, vars tillsättning numera regleras i 54 § församlingsstyrelselagen, är långt äldre än kyrkorådsinstitutionen och återfinnes redan i landskapslagarna. I 1686 års kyrkolag stadgas bl. a., att omedelbart efter ny kyrkoherdes installation skall "i hans samt kyrkovärdarnas närvaro rannsakas, vad för inventarium och skrud jämte annan egendom är uti kyrkan i

förråd, vilket granneligen skall beses och jämföras med kyrkoboken och de förra inventarier". Det sålunda stadgade särskilda ansvar för kyrkans inventarier som alltjämt åligger kyrkvärdarna står i ett nära samband med kyrkorådets uppgifter enligt lagen om församlingsstyrelse. Därjämte har kyrkvärdarna sedan gammalt vissa liturgiska funktioner, främst att i största möjliga utsträckning närvara vid gudstjänsterna och därvid taga emot församlingen, ansvara för kollekten och stundom även biträda med andra uppgifter, såsom klockringning och textläsning.

Såsom i motionen anföres har främst i mycket stora församlingar uppkommit problem när det gäller kyrkvärdarnas medverkan i den gudstjänstfirande församlingen. Om församlingen har flera kyrkor och ett stort antal gudstjänster kan det finnas behov av ett relativt stort antal personer för att utföra de förut angivna uppgifterna. I åtskilliga församlingar har man då utsett personer utanför kyrkorådet, som då inte är att anse som kyrkvärdar i församlingsstyrelselagens mening och som ofta givits annan benämning, såsom gudstjänstvärdar eller kapellvärdar.

Enligt utskottets mening ligger ett betydande värde, grundat på såväl historiska som principiella skäl, i lagens nuvarande sammankoppling av det urgamla kyrkvärdsuppdraget och kyrkorådets ansvarighet för församlingens verksamhet. De problem som sammanhänger med att kyrkvärdarnas liturgiska funktioner i vissa församlingar blir alltför omfattande för att kunna utföras enbart av personer som är ledamöter eller suppleanter i kyrkorådet synes kunna få en praktisk lösning på det sätt som redovisats inom utskottet och bör inte tagas till intäkt för en lagändring, som kan befaras försvaga sambandet mellan kyrkorådets förvaltaruppdrag och den gudstjänstfirande församlingens gemenskap.

Fyra ledamöter av utskottet reserverade sig för bifall till motionen.

Efter debatt (kyrkomötets prot. 1979:17, s. 278–288) och omröstning genom uppresning befanns att flertalet röstat för utskottets hemställan. Kyrkomötet avslog sålunda motionen.

Pågående utredning

Enligt regeringens bemyndigande den 12 maj 1977 har tillkallats en utredning (Kn 1977:04) för översyn av lagen om församlingsstyrelse. Enligt direktiven (Dir. 1977:80) skall översynen endast avse en anpassning av lagen till den nya kommunallagen. Några ändringar i övrigt av innehållet i församlingsstyrelselagen bör därför inte övervägas i detta sammanhang. Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1980.

Frågor kring begravning av invandrare

Motionen

I motionen 1979/80:456 av Margareta Andrén (fp) och Marianne Wahlberg (fp) hemställs att riksdagen begär hos regeringen att de frågor som hör samman med begravning av invandrare skall utredas.

Det kan enligt motionärerna uppstå stora problem när invandrare, som

kanske har en annan religion, avlider i Sverige. Jordfästningen måste t. ex. ofta ske inom en mycket kort tid och med för oss främmande ceremonier. Speciella begravningsplatser för t. ex. muslimer saknas i stor utsträckning i vårt land. Det har förekommit fall där det dröjt ända upp till sex månader innan en avliden muslim har kunnat begravas. Likasa vållar hemtransporter av avlidna till andra länder stora svårigheter för kommuner och kyrkliga förvaltningar. Hemtransport blir ofta aktuell när t. ex. en invandrare flyttat till sina barn i Sverige men uttalat önskan om att få begravas bland sina anhöriga i hemlandet. Medelåldern bland invandrarna är visserligen ännu ganska låg. Men om några år måste kommunerna vara beredda på en ökning av antalet begravningar av människor med en annan religion, och då kommer det att ställas allt större krav på våra kyrkogårdar och kyrkorum. Det måste då finnas en god beredskap. Enligt motionärerna bör en utredning lämpligen se över de berörda problemen och lägga fram förslag till frågornas lösning. I sammanhanget pekar motionärerna på den pågående utredningen om ansvaret för och organisationen av begravningsverksamheten.

Remissyttranden

Utskottet har berett statens invandrarverk och Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund tillfälle att avge yttrande över motionen.

Invandrarverket anför i ett den 27 mars 1980 dagtecknat yttrande följande:

Invandrare åsamkas i regel stora kostnader vid transport av avlidna anhöriga till det tidigare hemlandet. Detta har verket bl. a. kunnat konstatera genom brevförfrågningar om det finns några möjligheter till ekonomisk hjälp i sådana situationer. Tyvärr saknas som regel detta och invandraren tvingas sätta sig i skuld för att kunna genomföra den avlidnes önskemål om begravning i hemlandet.

Vidare kan konstateras att flyktingar anländer till Sverige från allt avlägsnare länder, t. ex. sinovietnameserna. Detta kräver ökad uppmärksamhet vid planeringen inför framtiden, eftersom dessa frågor ofta kräver mycket lång tid och de främmande gravskicken kan ställa särskilda krav som bör beaktas.

Dessa förhållanden kan inte anses tillfredsställande och på sikt kommer de att förvärras, eftersom andelen äldre invandrare successivt kommer att öka. För närvarande finns i Sverige i runda tal 8 500 invandrare som är 65 år eller äldre. I procent räknat är detta bara 2 %, mot ca 17 % för befolkningen i sin helhet. Man kan också räkna med att många invandrare, som numera är svenska medborgare, kommer att vilja begravas i sitt tidigare hemland.

Enligt vad verket erfarit har praktiska svårigheter konstaterats vid begravning av vissa invandrare med främmande trosbekännelser. Begravningsplatser för muslimer finns, vad verket känner till, för närvarande endast i Stockholm och Malmö. Ytterligare en planeras emellertid i Uppsala.

Avslutningsvis kan nämnas att vissa kontakter redan tagits mellan SIV, pastoratsförbundet och andra berörda instanser i dessa frågor. Många problem kvarstår dock alltjämt att lösa.

SIV finner det tillfredsställande att motionärerna tagit upp dessa frågor och verket delar, mot denna bakgrund, motionärernas uppfattning att frågan bör överlämnas till utredningen om huvudmannaskapet för begravningsväsendet. Eventuellt kan särskilda direktiv behövas.

Styrelsen för *Svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund* tillstyrker i yttrande den 2 april 1980 motionärernas förslag att de frågor som hör samman med begravning av invandrare överlämnas till utredningen (Kn 1979:04) om begravningsverksamheten.

Pågående utredningar

Som angetts i det föregående har beslutats att frågan om ansvaret för och organisationen av begravningsverksamheten skall utredas vidare. Med begravningsverksamheten avses de olika åtgärder som har direkt samband med huvudmannaskapet för allmänna begravningsplatser. Vid regeringssammanträdet den 9 augusti 1979 gavs erforderligt bemyndigande att tillkalla en särskild utredare för en kompletterande undersökning av denna fråga. Som utredare tillkallades därefter förre statssekreteraren i kommundepartementet, dåvarande justitieråd Fredrik Sterzel. Utredaren, som har att utforma alternativa förslag till frågans lösning, avser att redovisa sina överväganden omkring årsskiftet 1980-1981.

Den 5 juni 1980 gav regeringen bemyndigande för tillkallande av en kommitté (A 1980:04) med uppgift att göra en översyn av frågor rörande invandringen och invandrarnas situation. Enligt direktiven (Dir. 1980:48) är kommittén oförhindrad att efter hand pröva olika frågor med anknytning till invandrares och etniska minoriteters sociala, arbetsmarknads-, utbildnings-, kulturella och religiösa situation i den mån dessa frågor inte utreds i annan ordning. Kommittén bör enligt direktiven bl. a. bedöma problem som har samband med religionsutövning och religiösa förhållanden bland minoriteter i Sverige.

Utskottet

I motionen 1979/80:769 begärs förslag om kyrkans skiljande från staten.

I *stat–kyrka-frågan* pågår f. n. ett utredningsarbete i vissa kompletterande frågor. Dessa har aktualiserats under senare tid och avser främst kyrkomötets ställning, befogenheter och sammansättning, frågor om folkbokföringen och frågor om begravningsverksamheten. Utredningsarbetet – som nu är inne i sitt slutskede – har ansetts erforderligt för att stat–kyrka-frågan skall kunna föras vidare.

I avvaktan på resultaten av det pågående kompletterande utredningsarbetet bör riksdagen enligt utskottets mening inte nu ta ställning i sak i stat–kyrka-fragan. Utskottet avstyrker därför motionen 1979/80:769.

I motionen 1979/80:1559 föreslås ett riksdagsuttalande om inriktningen av det pågående utredningsarbetet om *jämställdhet mellan kvinnor och män som präster.*

Som anförs i motionen pågår f. n. en särskild utredning i fråga om jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan. Utredningen har tillsatts mot bakgrund av riksdagens uttalande 1978 att hinder inte får läggas i vägen för ett fullt genomförande av 1958 års beslut att man och kvinna har lika behörighet till prästerlig tjänst. Utredningen beräknas vara slutförd inom loppet av några månader. Frågan kommer därefter att underställas riksdagen och kyrkomötet.

I det läge frågan nu befinner sig är det enligt utskottets mening inte motiverat att riksdagen tar något nytt initiativ beträffande utredning. Utskottet föreslår, att motionen 1979/80:1559 förklaras besvarad.

I motionen 1979/80:766 begärs en *översyn av lagen (1957:577) om prästval.*

Kyrkomötet har vid upprepade tillfällen anhållit hos regeringen att de författningar som reglerar tillsättning av ordinarie församlingsprästerliga tjänster skall överses och ändras. Till dessa hör lagen om prästval. En sådan översyn har även påkallats inom ramen för det pågående arbetet med decentralisering av beslutsfattandet i vissa ärenden, som nu avgörs av regeringen. Enligt vad utskottet inhämtat avser regeringen att inom kort låta verkställa en översyn av hithörande författningar, bl. a. lagen om prästval. Frågan om ändring i lagen skall därefter underställas nästkommande allmänna kyrkomöte. Vid en översyn av författningarna på området kan de i motionen aktualiserade frågeställningarna inte förbigås. Med hänsyn till det anförda är det enligt utskottets mening inte erforderligt att riksdagen nu tar något initiativ till utredning i den i motionen berörda frågan. Motionen 1979/80:766 bör förklaras besvarad.

I motionen 1979/80:1050 begärs en sådan ändring av lagen (1961:436) om församlingsstyrelse att *kyrkvärd* skall kunna väljas bland församlingens medlemmar utan bundenhet till ledamöter och suppleanter i kyrkorådet.

Som anförs i motionen kan den nu gällande starka begränsningen av den personkrets ur vilken kyrkvärdar kan väljas leda till rekryteringssvårigheter. Främst är det stora församlingar med flera kyrkor som kan få problem.

Mellan kyrkvärds- och kyrkorådsinstitutionerna har alltid förelegat ett samband. Intill år 1918 var kyrkvärdarna självskrivna ledamöter av kyrkorådet. Därefter har de valts av och inom kyrkorådet. Före den nu gällande församlingsstyrelselagens tillkomst år 1961 kunde endast ledamöterna i kyrkorådet ifrågakomma. Med den nya lagen blev även suppleanterna valbara. Detta motiverades med att den snäva begränsningen till endast kyrkorådets ledamöter kunde vålla praktiska svårigheter. Med hänsyn till de uppgifter som åvilar kyrkvärdarna ansågs det emellertid att dessa alltjämt borde ha anknytning till kyrkorådet. Möjligheten att utsträcka valbarheten ytterligare avvisades därför.

Skäl kan enligt utskottets mening onekligen anföras för att vidga valbarheten till kyrkvärdsuppdrag utöver vad som nu gäller. Å andra sidan är det nuvarande sambandet mellan kyrkoråds- och kyrkvärdsuppdrag värdefullt ur många synpunkter. Utskottet är därför inte berett att nu tillstyrka en sådan ändring av församlingsstyrelselagen som begärs i motionen. I stället förordar utskottet att frågan om valbarhet till kyrkvärdsuppdrag utreds förutsättningslöst i lämplig ordning. Vid en sådan utredning bör bl. a. övervägas om valbarheten kan vidgas med bibehållande av viss anknytning till kyrkorådet. En sådan anknytning skulle kunna uppnås på olika sätt, t. ex. genom krav att två av kyrkvärdarna skall vara ledamöter eller suppleanter i kyrkorådet, medan övriga kyrkvärdar skall kunna väljas inom en vidare krets.

I motionen 1979/80:456 begärs en utredning av de frågor som hör samman med *begravning av invandrare*. Utredningsyrkandet har tillstyrkts i remissyttranden av invandrarverket och svenska kyrkans församlings- och pastoratsförbund.

Utskottet anser i likhet med invandrarverket och pastoratsförbundet att det är angeläget att de i motionen upptagna frågorna blir utredda.

Utskottet har inhämtat att utredningen om ansvaret för och organisationen av begravningsverksamheten som ett led i sitt arbete överväger frågor om begravningsverksamheten och andra trossamfund. Utredningens arbete är begränsat till begravningsverksamheten i egentlig mening, dvs. de olika åtgärder som har direkt samband med huvudmannaskapet för allmänna begravningsplatser. Frågor utanför detta område faller utanför utredningens uppdrag. Utredningen väntas avsluta sitt arbete omkring årsskiftet 1980-1981.

Vissa av de i motionen aktualiserade frågorna i samband med begravning av invandrare kan sålunda väntas bli belysta genom den pågående utredningen om begravningsverksamheten. Även de frågor som inte kommer att tas upp i denna ordning bör enligt utskottets mening utredas. Utskottet vill i sammanhanget erinra om den nyligen tillkallade kommittén för översyn av frågor rörande invandringen och invandrarnas situation.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motionen 1979/80:456 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utredning av frågor i samband med begravning av invandrare.

Utskottet hemställer

1. beträffande *stat–kyrka-frågan* att riksdagen avslår motionen 1979/80:769,
2. beträffande frågan om *jämställdhet mellan kvinnor och män som präster i svenska kyrkan* att riksdagen förklarar motionen 1979/80:1559 besvarad med vad utskottet i denna del anfört,
3. beträffande *översyn av lagen (1957:577) om prästval* att

riksdagen förklarar motionen 1979/80:766 besvarad med vad utskottet i denna del anfört,

4. beträffande *val av kyrkvärd* att riksdagen med anledning av motionen 1979/80:1050 hos regeringen anhåller att frågan om vidgad valbarhet till kyrkvärdsuppdrag utreds,
5. beträffande *frågor som sammanhänger med begravning av invandrare* att riksdagen med bifall till motionen 1979/80:456 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utredning av dessa frågor.

Stockholm den 6 november 1980

På konstitutionsutskottets vägnar
BERTIL FISKESJÖ

Närvarande: Bertil Fiskesjö (c), Hilding Johansson (s), Olle Svensson (s), Per Unckel (m), Yngve Nyquist (s), Sven-Erik Nordin (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Kurt Ove Johansson (s), Bengt Kindbom (c), Daniel Tarschys (fp), Kerstin Nilsson (s), Jan Prytz (m), Allan Ekström (m), Åke Wictorsson (s) och Eric Hägelmark (fp).